VAN DER VIJVER STRAAT

ONTWERPATELIERS

TER GOUW STRAAT

YMERE
BEWONERS VTG
HP ARCHITECTEN

VAN DER VIJVER STRAAT

ONTWERPATELIERS

TER GOUW STRAAT

INTRODUCTIE | voorwoord

Dit boekje is bedoeld om de bewoners van de twee sociale woningblokken in de Van der Vijverstraat en de Ter Gouwstraat (Tuinwijck, Amsterdam-Oost) een stem te geven bij de plannen van Ymere voor verdichting op de grond tussen de twee straten. De plannen voor deze complexen kennen een lange geschiedenis. Een geschiedenis die gepaard gaat met onzekerheid en boosheid bij de bewoners over de onzekere toekomst van de complexen.

In de zomer van 2023 werd aangekondigd door Ymere dat zij willen onderzoeken hoe er verdicht kan worden op de locatie met maximaal vijftig toe te voegen woningen. Pelle Poiesz van HP architecten werd gevraagd om in een aantal ontwerpateliers een verkenning hiervoor te doen samen met de bewoners.
Doel van deze ateliers is om:

1. De argumentatie te vinden voor behoud van een van de twee woonblokken (en sloop van de ander);
2. Toekomstscenario's voor verdichting door te spreken en daarmee de start te bepalen voor het vervolgproces met andere stakeholders.

De verkenning startte met een eerste kennismakingssessie op 24 november 2023 en een ontwerpatelier op 15 februari 2024. De voorgenomen reeks van ontwerpateliers werd onderbroken door een periode waarin gewacht werd op de conclusie van de aanvraag tot gemeentelijk monument voor beide woningblokken. Op 18 december 2024 werd door B&W van de Gemeente Amsterdam besloten om de blokken niet aan te wijzen, het toevoegen van sociale huurwoningen werd als zwaarwegender beoordeeld.
Na dit besluit zijn in 2025 de ontwerpateliers weer opgestart. Op 14 april, 23 april en op 11 juni hebben deze plaatsgevonden.

Hoe kun je in een proces als dit de stem van de bewoners vastleggen? Het mag duidelijk zijn dat de bewoners bestaan uit verschillende stemmen. En die zijn allemaal belangrijk om te horen.
Dit boekje laat zien over welke onderwerpen met elkaar gesproken is (en laat dus ook zien waar niet over gesproken is). De belangrijkste gevoeligheden hebben wij vastgelegd. Maar zoals wij ook de bewoners en de betrokkenen van Ymere steeds opnieuw hebben uitgelegd: voortschrijdend inzicht moet altijd een plek krijgen in het vervolgproces. En laat dan bij dit vervolgproces dit boekje niet onaangeraakt. Laat de stem van de bewoners onderdeel blijven van de planontwikkeling.

Ik heb de bijeenkomsten als spannend en inspirerend ervaren. De uitkomst was zonder de bewoners een hele andere geweest en dat is een compliment aan de bewoners! Het laat zien dat het ons gelukt is om met elkaar stappen te maken. Er is vertrouwen ontstaan. Maar we staan pas aan het begin van de voorgenomen ontwikkeling. Andere partijen die ook een belangrijke stem hebben (denk onder andere aan de Gemeente Amsterdam, de niet pratende bomen en biodiversiteit, ProRail en het treingeluid, PV Insulindepost en de omwonenden) moeten nog mee gaan doen.

Pelle Poiesz, juli 2025

INTRODUCTIE | leeswijzer

Dit boekje kan gelezen worden als chronologische reis door het participatieproces met (een deel van) de bewoners van de twee woningblokken aan de Van der Vijverstraat en de Ter Gouwstraat (hierna ook genoemd 'Vijver ter Gouw' of 'VtG') in de Tuinwijck, Amsterdam. Het doel was om te testen – in samenspraak met de bewoners - waar de verdichtingsopgave van Ymere (met maximaal vijftig toe te voegen woningen) het meest kansrijk is.

Doel van deze ateliers is om:
1. De argumentatie te vinden voor behoud van een van de twee woonblokken (en sloop van de ander);
2. Toekomstscenario's voor verdichting door te spreken en daarmee de start te bepalen voor het vervolgproces met andere stakeholders.

De ontwerpateliers zijn gericht op de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van Vijver ter Gouw. Er is tijdens de ateliers ruimte geboden om ook over andere actuele onderwerpen te praten zoals onderhoudsklachten, overlast of andere woongerelateerde onderwerpen, maar deze zijn niet opgenomen in dit boekje.

Deelnemers aan de ateliers
- Bewoners van de twee woningblokken (Vijver ter Gouw)
- Wim de Boer en Edwin de Jong (Stichting !Woon)
- Sabine Heijink, Abel Ponger, Tosja Backer (Ymere)
- Pelle Poiesz, Carl Greveling (HP architecten)

INHOUDSOPGAVE

3	**introductie**	
8	cultuurhistorie	
12	bewonersavond	
14	**ontwerpatelier 1**	**24 november 2023**
20	bomen	
22	**ontwerpatelier 2**	**15 februari 2024**
30	geluid en spoor	
32	stedenbouw	
36	**ontwerpatelier 3**	**14 april 2025**
42	postduiven	
44	**ontwerpatelier 4**	**23 april 2025**
52	**ontwerpatelier 5**	**11 juni 2025**
63	**nawoord**	

CULTUURHISTORISCH ONDERZOEK

SteenhuisMeurs heeft voor Ymere een beknopt cultuurhistorisch onderzoek gedaan naar de Tuinwijck. Hieronder een weergave van de belangrijkste ontwikkelingen in de tijd.

Spoorwegplan oost, 1934 – hoogspoor en ongelijkvloerse kruisingen
Bouw Muiderpoortstation, 1939, architecten H.G.J. Stelling en Joh. Leupen

Bouw van de twee woonblokken aan de van der Vijverstraat en de Ter Gouwstraat, 1940, architect A.J. Westerman

Deze twee woonblokken werden gebouwd voor de verhuur. In die tijd geprezen als luxe en modern met centrale verwarming, marmeren vensterbanken, een ingebouwd bad met warmwaterleiding, overal stopcontacten en een radio-centrale aansluiting.

De architectuur van Westerman is veelal in Amsterdamse Schoolstijl, maar ook in combinatie met Nieuwe Zakelijkheid stroming. Herkenbare onderdelen in zijn werk: erkers, ronde glas-in-loodramen, baksteen, plasticiteit, strakke sobere bebouwing. Onderscheidend in de Tuinwijck zijn de schuine daken en de kleinschalige dorpse uitstraling.

Herzien plan Tuinwijck, 1949, Jacoba Mulder
Bouw van de andere woningen in de Tuinwijck, 1951, Bredero Bouwsysteem, architecten J.H. Groenewegen en S. van Woerden
Inrichting plantsoenen, 1951

SteenhuisMeurs:
Tuinwijck is een ‘publieke volkstuin’ – om te koesteren en mee te nemen naar de toekomst.

bronvermelding: afbeeldingen uit presentatie ‘Tuinwijck: van waarden naar perspectief’ van SteenhuisMeurs, d.d. 27-06-2023

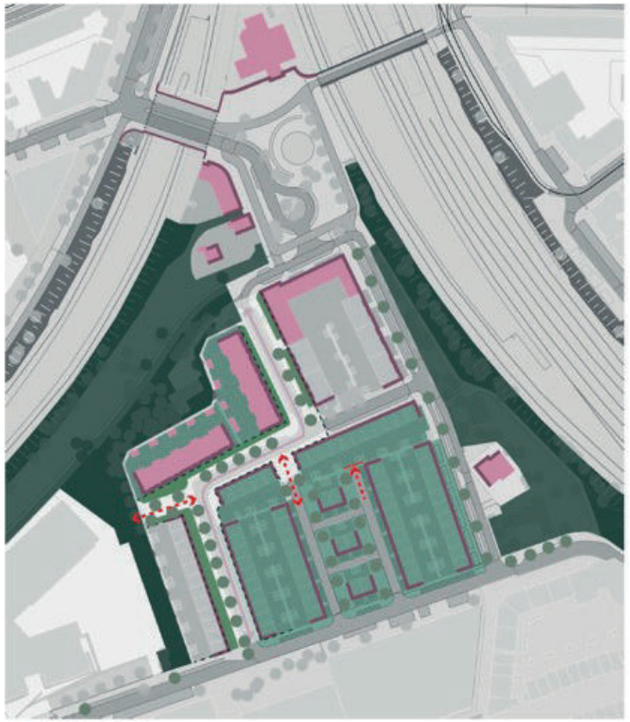

- waardevolle bebouwing
- waardevolle verkavelingsstructuur
- waardevolle rooilijnen
- waardevol groen en groeninrichting
- waardevolle en structurerende bomen
- waardevol straatprofiel
- contouren waardevol straatprofiel
- voortuinen in waardevol straatprofiel
- fricties of verdwenen verbindingen

WAARDEVOLLE ELEMENTEN STEDENBOUW TUINWIJCK

- Taluds en groeninrichting v.d. randen,
- Waardevolle bebouwing jaren 30 van de 20e eeuw,
- Kern van de naoorlogse stedenbouwkundige verkaveling rondom Hajo Brugmanshof,
- Westrand van de wijk: straatprofiel met voortuinen,
- Fricties: toegang parkje dichtgezet, doorgang naar H. Brugmanshof verdicht, achterkant tuinen niet meer ingebed in het groen.

Uit bouwdossier [SAA]

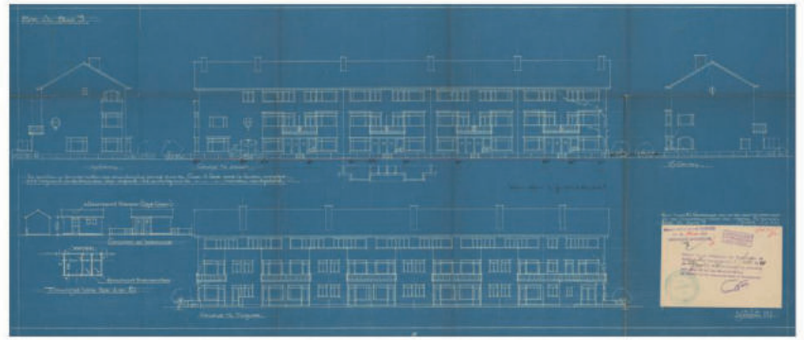

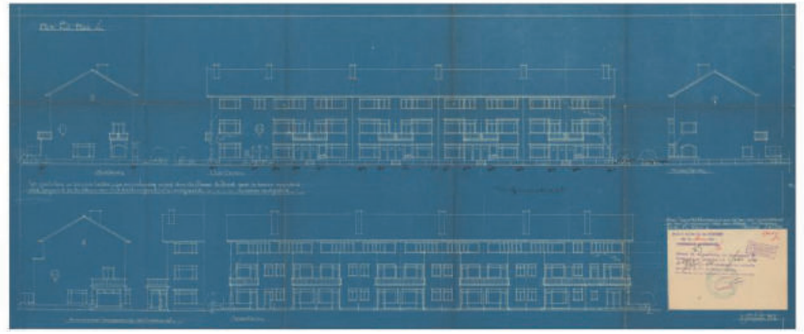

Kernwaarden Tuinwijck

1. Groene, stille, dorpse enclave / community
Groen en rust in de stad, een dorpse community in de stad (?)
De geest van de volkstuin is publiek geworden
Wonen strekt zich uit naar de eigen tuin en de openbare ruimte

2. Slimme verkaveling, groen beeld en exemplarische voetgangerswereld
De *suggestie* van overvloedige groene ruimte door een slimme verkaveling
Typologische afwisseling van openbare, semi-openbare en private buitenruimtes
Afwisseling van woningtypes, geen monotonie
Langzaam verkeer overheerst, veel doorsteekjes, een groene wereld op een klein gebied

3A. De architectuur van Westerman: klassieke, ambachtelijke luxe
Asymmetrisch profiel met een groen beeld
Ritme, plastiek (erkers), verfijning
Adres aan de straat en open relatie met omgeving: tuinen, balkons, koppen

3B. De architectuur van Groenewegen en Van Woerden
Aansluiting op het maaiveld
Verfijning in soberheid, etc. etc.

4. Een wijk met groen, kleur en detail
Klassieke ambachtelijkheid en vroege (ambachtelijke) systeembouw

Beste bewonerscommissie,

Fijn dat wij met jullie verder kunnen praten over de mogelijkheid om woningen te bouwen in de Van der Vijver- Ter Gouw buurt. We begrijpen dat dit besluit bij jullie (en de achterban) geen makkelijke is geweest. We snappen ook dat jullie commitment willen zien op een aantal uitgangspunten, voordat jullie verder in gesprek willen met het projectteam. Met deze brief wil het bestuur van Ymere haar commitment uitspreken en wordt een samenvatting van de uitgangpunten beschreven.

We willen graag op korte termijn met jullie afspreken om deze uitgangspunten verder vorm te geven en een kick-off te organiseren met alle bewoners.

Uitgangspunten

- Alle huurders met een vaste huurovereenkomst (zowel sociaal als geliberaliseerd) krijgen de mogelijkheid om terug te keren naar een nieuwe- of onderhouden/gerenoveerde woning.
- Het uitgangspunt bij terugkeer is dat de woninggrootte gelijkwaardig (op basis van de online te vinden BAG-viewer) en huurniveau hetzelfde is als bij de huidige woning;
- Er wordt een ontwerpcommissie opgericht van bewoners die mee willen denken met het ontwerp. Ymere selecteert in samenwerking met de ontwerpcommissie een architect voor de nieuwbouw;
- Er komen maximaal 50 extra woningen bij in het gebied Van der Vijver – Ter Gouw.
- In de nieuwe situatie wordt rekening gehouden met de huidige waarden van Tuinwijck rondom: groen, dierbare architectuur met details, aansluiting op de omgeving, autoluw & rust met respect voor de historie;
- Met alle huurders worden maatwerkgesprekken gevoerd over woonwensen.

brief Ymere

Erik Gerritsen, voorzitter van de directieraad Ymere, stuurde deze brief (een fragment is hier getoond) aan de bewonerscommissie op 23 januari 2023. Hierop volgend werd op 27 juni de bewonersavond georganiseerd.

Kijkend richting het zuiden, zicht richting de huizen aan de Van der Vijverstraat

vingeroefening HP

HP architecten toont op de bewonersavond een eerste vingeroefening op de locatie, zonder de bewoners te kennen.

BEWONERSAVOND | 27 juni 2023

Tijdens deze bewonersavond werd door Ymere uiteengezet dat zij van plan zijn om nieuwbouw te creëren op de plek van het woonblok aan de Van der Vijverstraat. Voor de Ter Gouwstraat is het plan om te gaan renoveren als dat past binnen de financiële kaders. Er werd een oproep gedaan om mee te denken over de randvoorwaarden voor de nieuwbouw in een zogenaamd ontwerpteam.
Belangrijkste redenen om één of beide woningblokken te slopen zijn: de woningblokken zijn in zeer slechte staat en er ontstaat ruimte voor het toevoegen van meer (sociale) woningen.

Als begeleider van het ontwerpteam introduceerde Pelle Poiesz zichzelf en zijn architectenbureau HP architecten. Een architectenbureau dat zich veel bezighoudt met het ontwerpen voor sociale woningbouw in de bestaande stad. Ook werden er door hem een aantal beelden getoond van een vingeroefening voor Vijver ter Gouw (VtG) die HP architecten had gedaan in opdracht van Ymere.

Het tonen van de beelden van deze vingeroefening naar nieuwbouw op de VtG locatie leverde een stortvloed aan reacties. Een enkeling kon de ontwerpschets wel waarderen maar de meeste aanwezigen vonden het niks, en waren het er sowieso niet mee eens dat de huidige blokken gesloopt moeten worden. Sterker nog, in het verleden was reeds toegezegd dat Ymere de blokken zou behouden en renoveren, dus waarom daar nu van afwijken.

Uit de notulen van deze avond

Bewoners geven aan dat zij willen dat Ymere de woningen renoveert/ onderhoudt; zij willen blijven wonen waar ze nu wonen.

Hittestress is een aandachtspunt bij verdichten.

Kwaliteit van het groen behouden.

Bewoners geven de noodzaak aan om iets te doen aan de huidige staat van de woningen vóór aankomende winter. Bewoners vragen Ymere te kijken wat er mogelijk is om gebreken (tijdelijk) op te lossen tot start aanpak. De woningen zijn niet bewoonbaar; ze zijn ijskoud (hoge stookkosten) en er zijn vocht- en schimmelproblemen. De blokverwarming valt ook regelmatig uit.

Individuele gesprekken zullen gevoerd worden door Ymere met bewoners over woonwensen.

24 NOVEMBER 2023

ONTWERPATELIER 1 | 24 november 2023

Er werd door een behoorlijk aantal bewoners gehoor gegeven aan de oproep van Ymere om mee te doen aan het ontwerpteam. Bedoeld om gezamenlijk de randvoorwaarden op te stellen voor de nieuwbouw op de VtG locatie. Ymere wil samen met de bewoners onderzoeken of het mogelijk is om 50 woningen bij te bouwen.

Het eerste ontwerpatelier - en ook alle opvolgende ateliers - werd gehouden in de Q-factory, dichtbij de VtG locatie.

Het doel van de ontwerpateliers is te onderzoeken hoe verdichting kan plaatsvinden op de VtG locatie. De eerste bijeenkomst werd gebruikt om kennis te maken met elkaar en een wandeling door de wijk te maken.

conclusies en aanbevelingen

Bij deze eerste bijeenkomst kwam tijdens de kennismakingsronde veel oud zeer naar boven. Veel bewoners wonen er al heel lang, hebben ook al veel verschillende toekomstscenario's langs zien komen (wel of niet slopen), en hebben het onderhoud van de woningen achteruit zien gaan.
Er werd door Ymere goed geluisterd en beloofd om diverse acties te ondernemen. Uitgangspunt hierbij is om de woonsituatie zo leefbaar als mogelijk te houden.

Er werd gesproken met elkaar over wat het wonen in VtG zo bijzonder maakt: de sociale structuur van de wijk, elkaar goed kennen, wandelwijkje, het groene karakter, het ecologische systeem en de bomen (in de buurt van het talud van het spoor) en de mooie architectuur van VtG werden genoemd.

Voor het tweede atelier werd een huiswerkopdracht meegegeven:
maak foto's van wat voor jou de identiteit is van de wijk. Dat mag een detail zijn of een straatbeeld. Deze beelden gaan we dan de volgende bijeenkomst met elkaar bespreken, en we gaan proberen om deze identiteit vast te leggen met elkaar.

wandeling

Het is duidelijk herfst. Maar één ding is duidelijk: dit is een enorm groene plek.

wandeling

Hier in beeld de architectuur van de huizen in de Tuinwijck. De architectuur van VtG (foto onder) wordt hoog gewaardeerd.

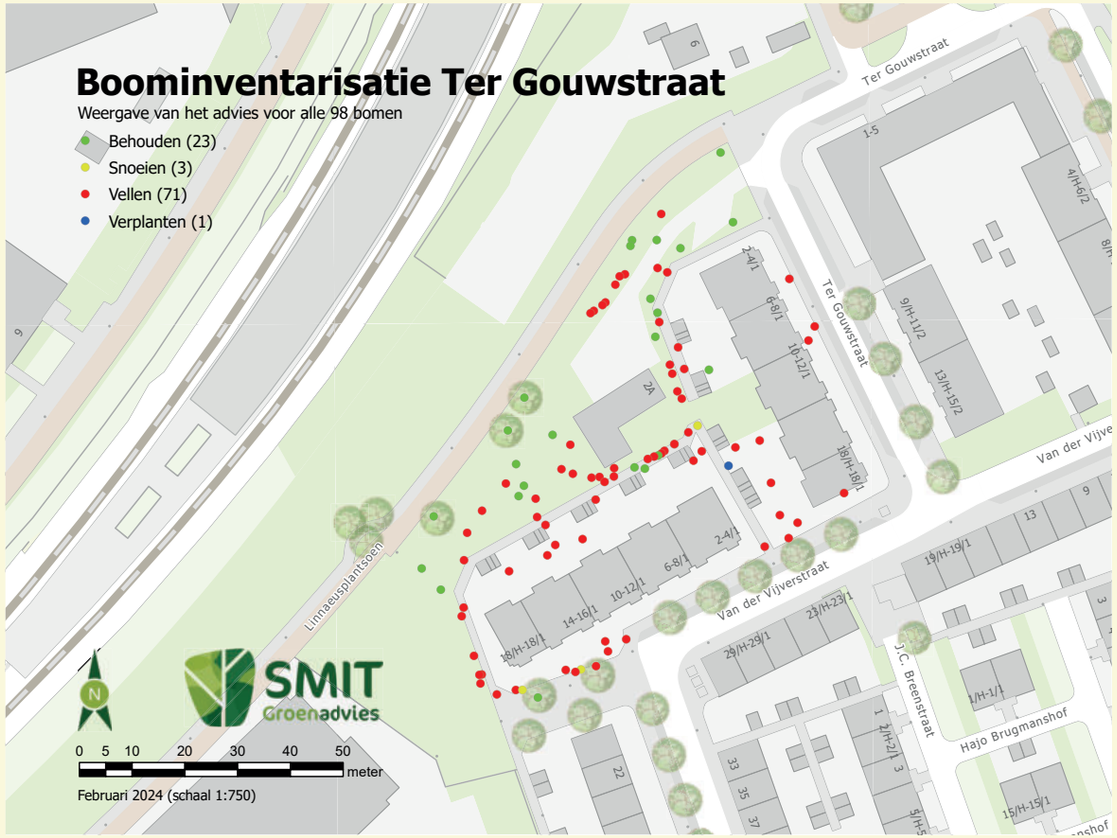

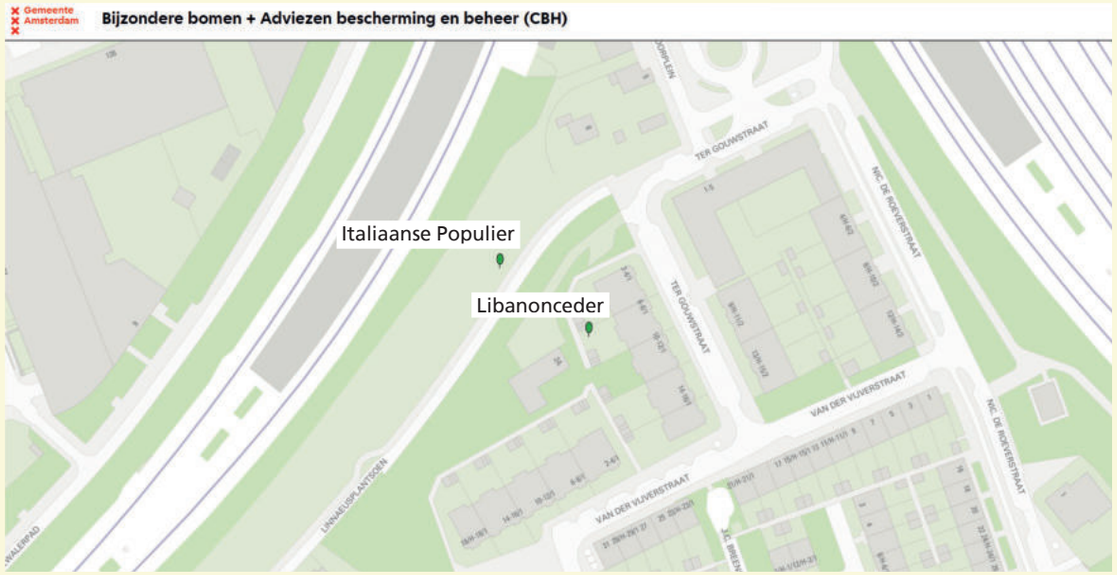

BOOMINVENTARISATIE

In opdracht van Ymere heeft er een bomeninventarisatie plaatsgevonden door Smit Groenadvies. Een momentopname, want je weet nooit zeker of een boom niet ziek wordt. In één oogopslag is het duidelijk dat er een groot aantal bomen staan die waardevol zijn en het liefst behouden worden. Tegelijkertijd zijn er nog meer bomen waarvoor het advies ‘vellen’ is afgegeven. Deze bomen zijn ofwel in slechte staat, of zijn niet duurzaam in stand te houden bij eventuele sloopwerkzaamheden.

Op de bijzondere bomenkaart van de Gemeente Amsterdam zijn twee bomen opgenomen (vorig jaar was dat er nog maar een), dat zijn een Italiaanse populier en een Libanonceder.

bronvermelding: afbeeldingen uit rapport ‘Boominventarisatie Ter Gouwstraat’ van Smit Groenadvies en uit ‘Bijzondere Bomen Maps’ van gemeente Amsterdam

15 FEBRUARI 2023

ONTWERPATELIER 2 | 15 februari 2024

Het belangrijkste onderwerp voor atelier 2 is om de identiteit van de buurt te bepalen. Eerst lieten we iedereen vertellen over zijn eigen meegebrachte foto's. Daarna zijn we met alle foto's bij elkaar gaan zoeken naar de foto's die het beste vertellen wat uniek is aan deze plek. Zo bleven een aantal foto's over met steekwoorden.

achterom
balans in de stad
ambachtelijke details
metselwerk bogen
simpel maar perfect
klein maar ruimtelijk
flexibiliteit
contactmoment
voortuinen
ruikt anders
koelt af, geluid wordt minder
binnen - buiten
doorzon - zonlicht - daglicht
contact met licht en buiten
uitzicht
tuinman
onthaasten
seizoenen

conclusies en aanbevelingen

Bij het verder nadenken over nieuwe scenario's zou je bovenstaande steekwoorden (en de foto's) als een checklist kunnen gebruiken. Kan een nieuwe ontwikkeling deze steekwoorden omarmen? Of misschien zelfs ook nog iets toevoegen?
Het atelier dat we van plan waren hierna te doen, zou een excursie zijn naar recente bouwprojecten. Om samen te ervaren wat nieuwbouw aan kwaliteiten kan toevoegen (denk aan energiezuinig, goed geïsoleerd, gezond binnenklimaat, ontmoetingsplekken, verfijnde eigentijdse architectuur). Maar ook om met elkaar de realiteit van eigentijdse sociale woningbouw te bespreken en deze te projecteren op de mogelijkheden voor de VtG locatie.

PIC·COLLAGE
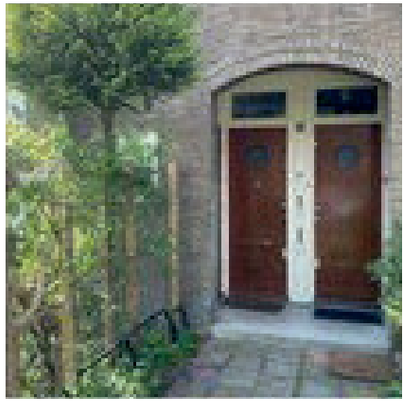

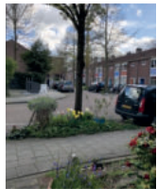

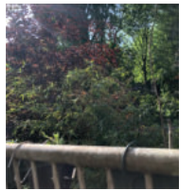

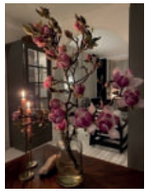
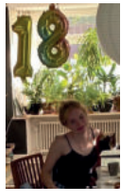
18

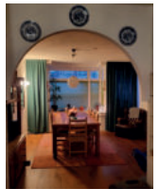

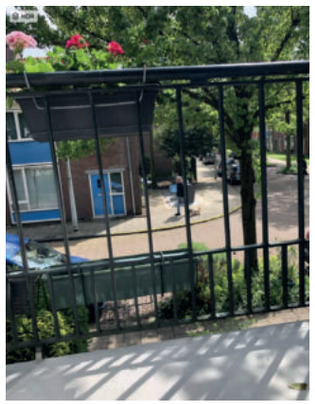

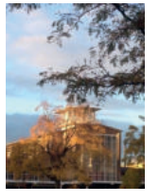

ACHTEROM
BALANS IN DE STAD

AMBACHTELIJKE DETAILS
METSELWERK BOGEN

SIMPEL MAAR PERFECT
KLEIN MAAR RUIMTELIJK, FLEXIBEL

CONTACTMOMENT

BINNEN - BUITEN
DOORZON - ZONLICHT - DAGLICHT

AMBACHTELIJKE DETAILS
VOORTUINEN

RUIKT ANDERS, KOELT AF
GELUID WORDT MINDER

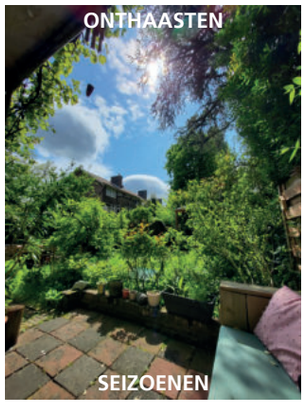
ONTHAASTEN
SEIZOENEN

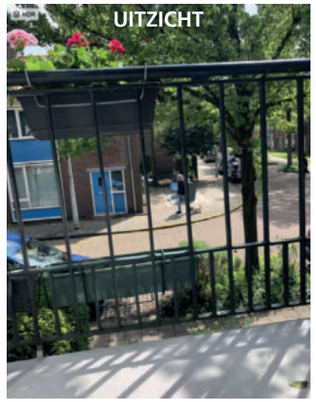
UITZICHT

TUINMAN
VOORTUINEN

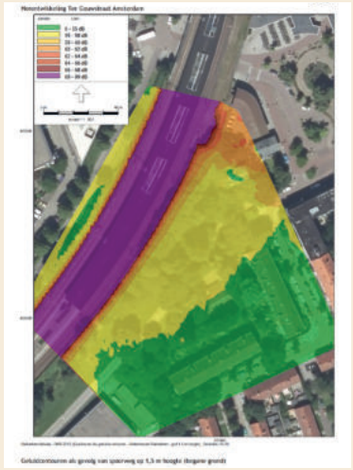
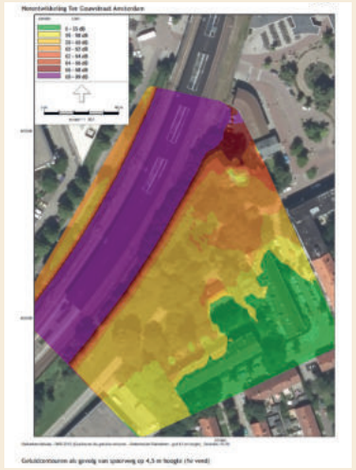
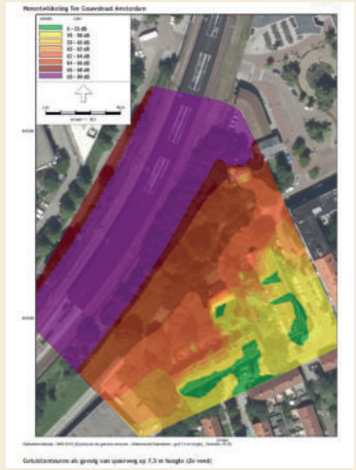
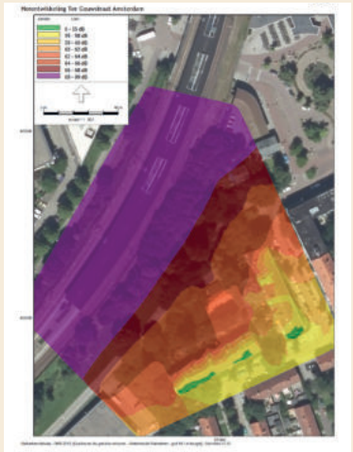
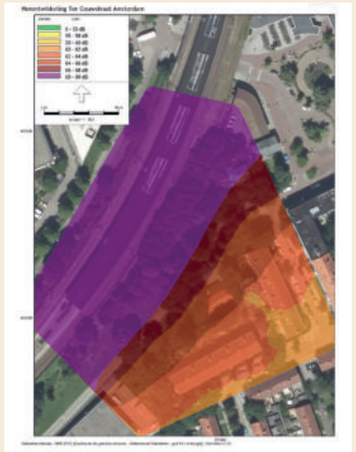
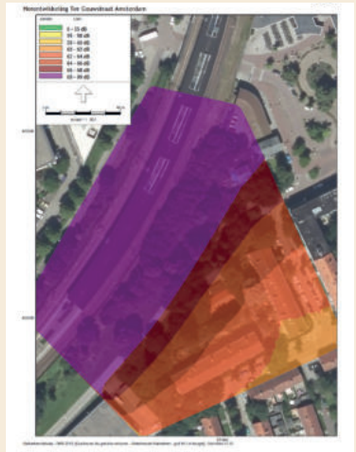
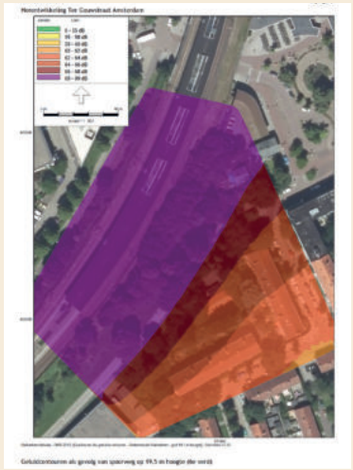
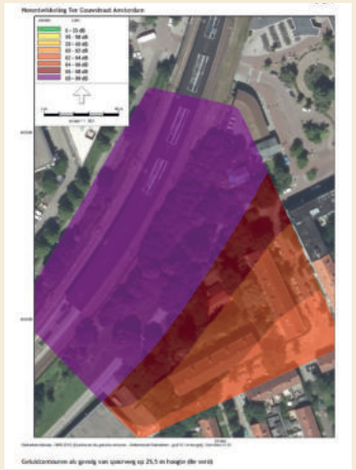
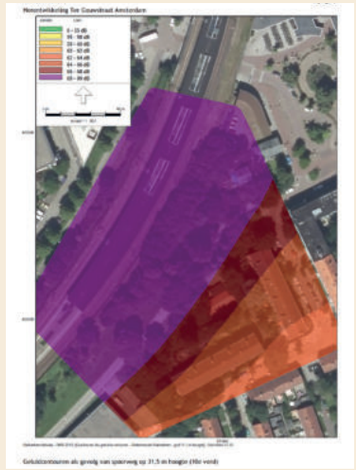

GELUID EN SPOOR

Bij een woningbouwontwikkeling op de Vijver ter Gouw locatie zal rekening moeten worden gehouden met het spoorgeluid. Dat is bijvoorbeeld ook zichtbaar door geluid reducerende maatregelen bij gebouwen die dicht bij het spoor staan in de directe omgeving. De afbeeldingen links tonen aan wat het geluidsniveau op verschillende hoogtes in de omgeving is, waarbij groen het laagste geluidsniveau is en paars het hoogste. Wat goed zichtbaar is in de geluidsmodellen is dat hoe hoger je komt, hoe hoger het geluidsniveau is.

Tijdens de ontwerpateliers is dit onderwerp benoemd maar geen onderwerp geweest bij het uitspreken van ruimtelijke voorkeuren.

bronvermelding: afbeeldingen uit 'verkennend geluidsonderzoek' van DGMR, d.d. 20-03-2020

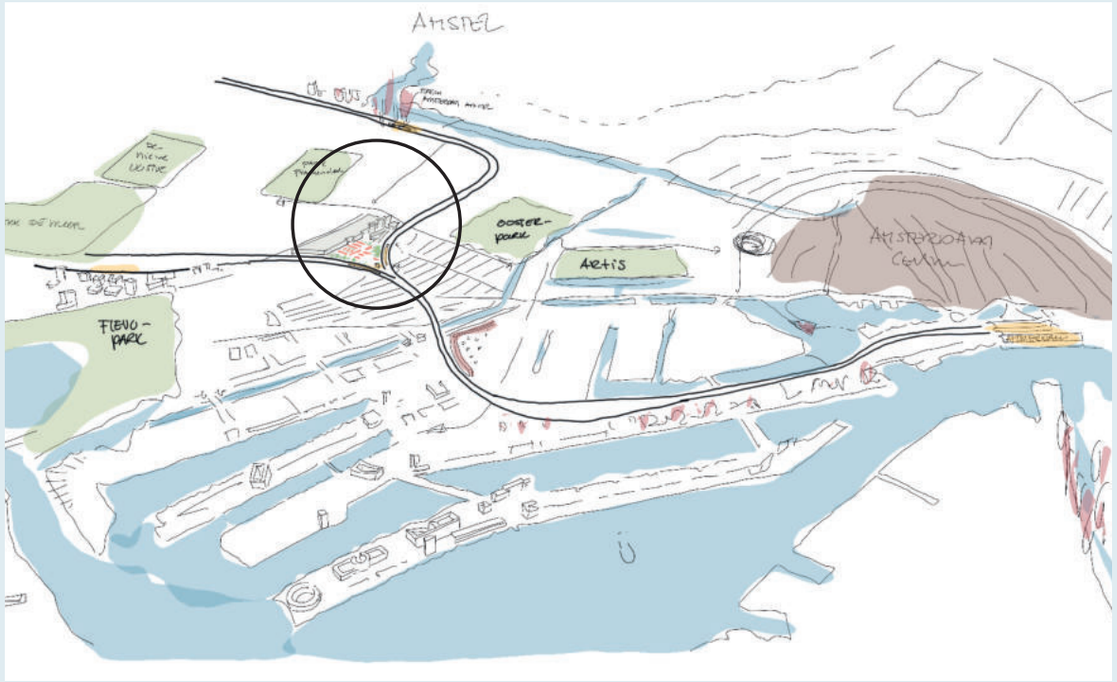

STEDENBOUW

Om goed te begrijpen wat Vijver ter Gouw betekent voor nu en in de toekomst is het belangrijk om goed te kijken naar de stedenbouwkundige inbedding in de stad. We hebben Tuinwijck wel eens vergeleken met het Gallische dorpje uit Asterix & Obelix. Tussen het geweld van de stad kom je in dit groene wijkje.
Maar het is ook een locatie op steenworp afstand van het Station Muiderpoort. Een OV-knooppunt staat in deze tijd ook synoniem voor een plek waar je het liefst veel mensen dichtbij hebt wonen. Verdichting.
In het verleden zijn er ook wel wilde plannen geweest voor de omgeving van het Muiderpoortstation. Die plannen zijn niet meer actueel.

Er zijn globale regels opgesteld voor waar wel en niet hoog gebouwd mag worden in Amsterdam. De Tuinwijck is geen hoogbouwlocatie. Dit betekent dat er wel mogelijkheden zijn om hoger te bouwen dan de huidige bebouwing (tot 18,75m), mits dit goed beargumenteerd kan worden. Hierbij speelt de afdeling stedenbouw van de Gemeente Amsterdam een cruciale rol. Zonder instemming van deze afdeling is er geen plan te realiseren.
Er zijn ook uitzonderingen gebouwd in de directe omgeving met nog hogere bebouwing. Of deze uitzonderingssituatie ook mogelijk is voor de VtG locatie is nog niet duidelijk.

Bij het laatste ontwerpatelier (ontwerpatelier 5) was de stedenbouwkundige van de Gemeente Amsterdam (Oost), Berit van Hulst, als toehoorder aanwezig. Zij introduceerde zichzelf en deed mee aan de gesprekken over nieuwbouwscenario's. De Gemeente Amsterdam heeft geen actieve rol gehad tijdens de ontwerpateliers.

bronvermelding: afbeeldingen uit presentatie 'gesprek stedenbouw' van HP architecten, d.d. 11-03-2025 en het document 'hoogbouwbeleid Amsterdam' van gemeente Amsterdam, juli 2024.

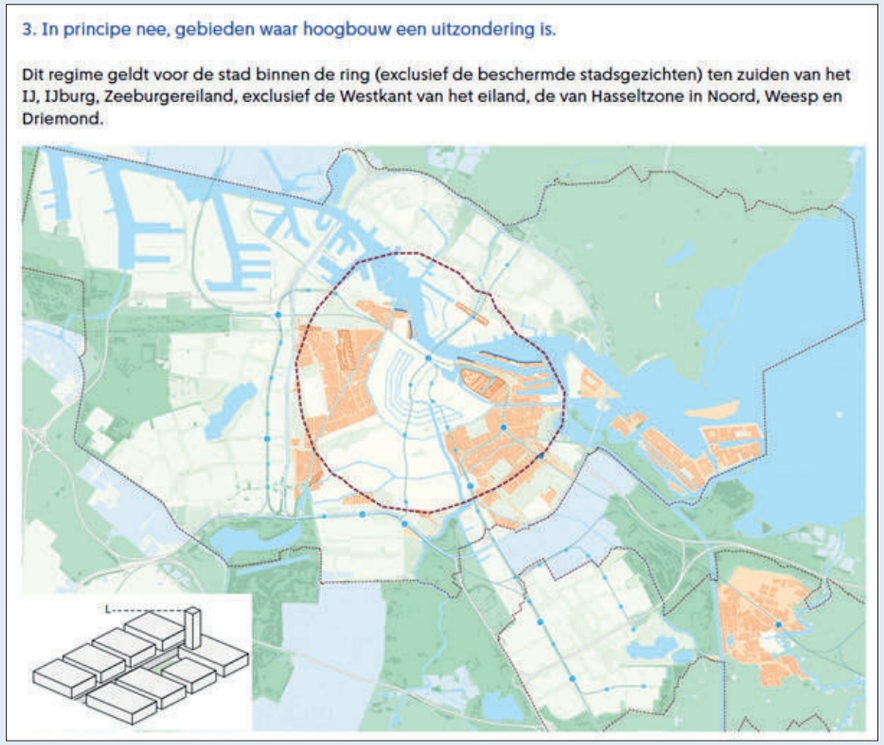

hoogbouw: nee

Amsterdam kent een duidelijk beleid voor waar wel en niet hoogbouw mag gebouwd worden.

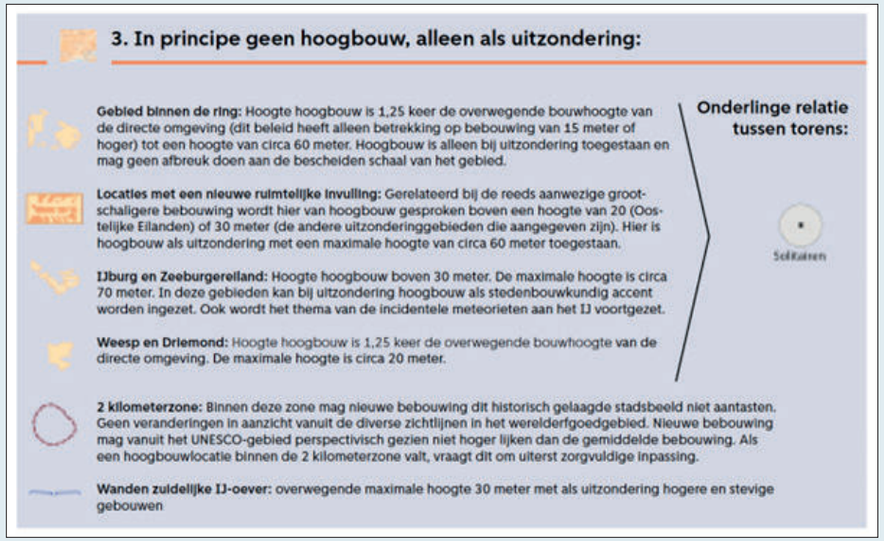

uitzondering

Gebied binnen de ring: hiervoor geldt dat de hoogte voor hoogbouw 1,25 keer de overwegende bouwhoogte van de directe omgeving mag zijn. Voor Tuinwijck is dit volgens deze regel 1,25 x15m hoogte = 18,75m.

analysetekening

De wijk en omgeving is rijk aan groene randen, plantsoenen en hoven.

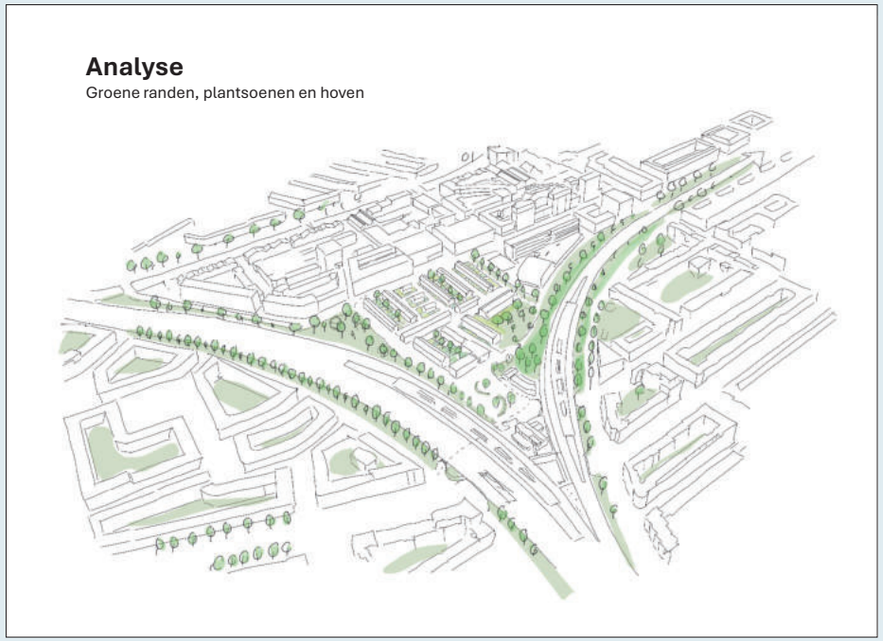

analysetekening

Massa en geleding: aantal verdiepingen in de directe omgeving.

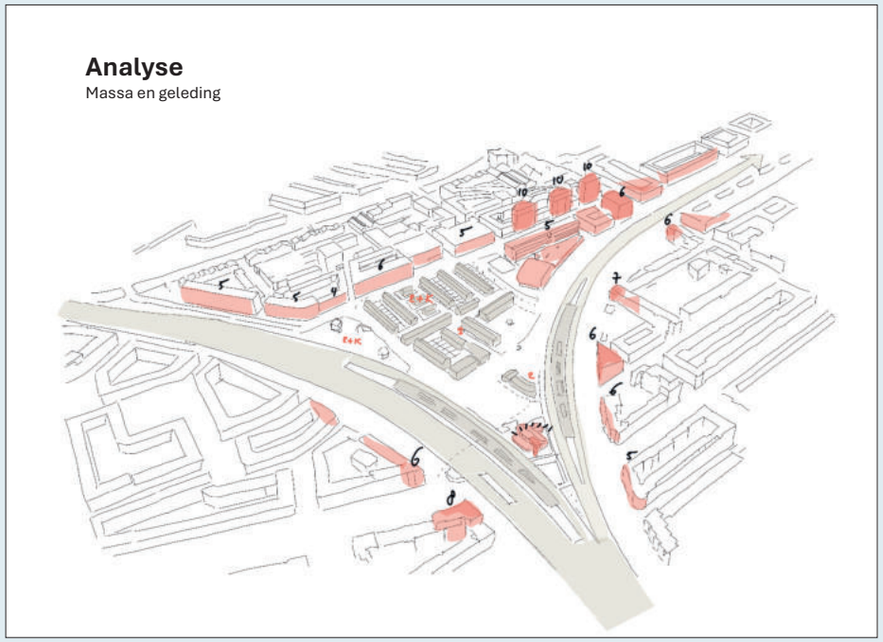

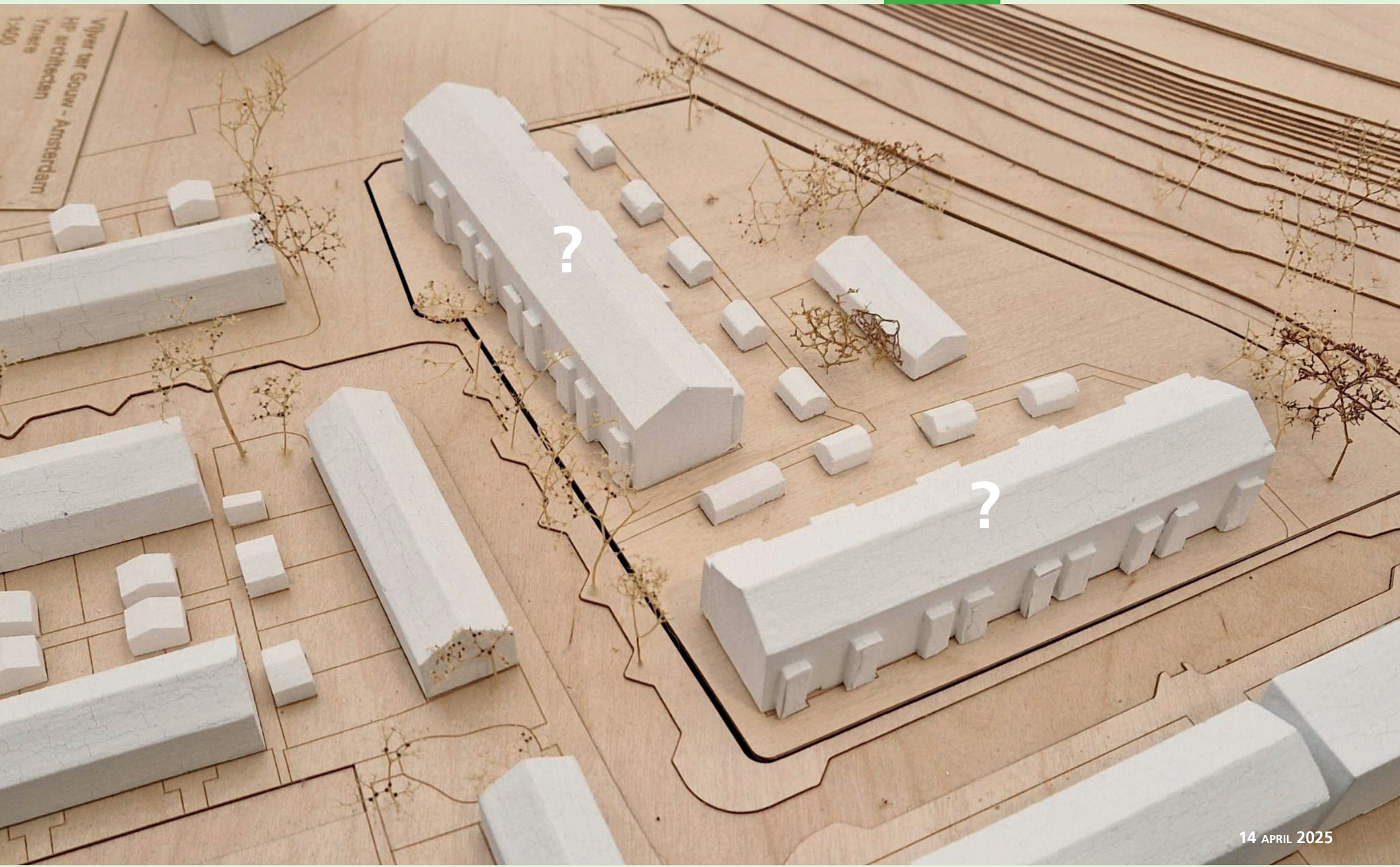

14 APRIL 2025

Voordracht voor de vergadering van 15 oktober 2024

Gemeente Amsterdam

Monumenten en Erfgoed

Onderwerp

In te stemmen met de voordracht van het DB van Oost om af te wijken van het advies van de Commissie Omgevingskwaliteit (COK) om Ter Gouwstraat 2-18 en Van der Vijverstraat 2-18 aan te wijzen tot gemeentelijk monument.

Het college van burgemeester en wethouders besluit

om Ter Gouwstraat 2-18 en Van der Vijverstraat 2-18 niet aan te wijzen tot gemeentelijk monument.

Kernboodschap

Het college van B&W heeft besloten om Ter Gouwstraat 2-18 en Van der Vijverstraat 2-18 niet aan te wijzen tot gemeentelijk monument, zodat het ingezette traject met de huurders voortgezet kan worden om een gedragen plan te maken en op de locatie extra woningen kunnen worden toegevoegd. Dit onder de voorwaarde dat één van beide panden wordt gehandhaafd, gerenoveerd en gerestaureerd met behoud van de monumentale waarden.

Voorbeeld woningtypes Ymere

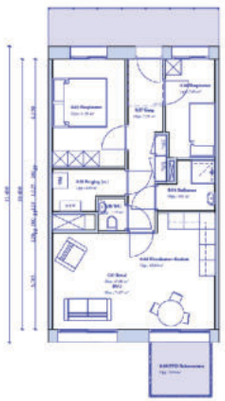

3-kamer woning
65m2, beuk 6,55m

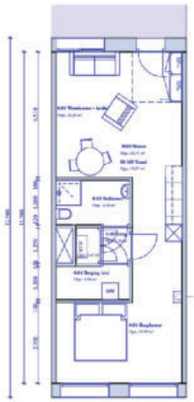

2-kamer woning
53m2, beuk 4,85m

ONTWERPATELIER 3 | 14 april 2025

Het eerste ontwerpatelier was op 24 november 2023 en het tweede ontwerpatelier op 15 februari 2024. De voorgenomen reeks van ontwerpateliers werd onderbroken door een periode waarin gewacht werd op de conclusie van de aanvraag tot gemeentelijk monument voor beide woningblokken. Nadat door B&W van de Gemeente Amsterdam werd besloten om de blokken niet aan te wijzen zijn in 2025 de ontwerpateliers weer opgestart.

Bij de start van dit 3e ontwerpatelier werden de doelen herhaald:
De argumentatie te vinden voor behoud van een van de twee woonblokken (en sloop van de ander)
en
Toekomstscenario's voor verdichting door te spreken en daarmee de start te bepalen voor het vervolgproces met andere stakeholders.

Er werd teruggkeken naar de uitkomsten van het tweede atelier en ook werd gepresenteerd welke woningtypes Ymere wil toevoegen. Dit zijn twee- en driekamerwoningen.

Pelle Poiesz had kleine en grotere schuimblokjes meegenomen om te laten zien hoe zij met deze bouwstenen een schematisch gebouw componeren (maar dan vaak in de computer).
Het werd een levendige en spannende bijeenkomst die vrij snel op gang gebracht werd met de verrassende inbreng van een van de bewoners. Zij had bedacht dat het vervangen van het Ter Gouwblok veruit het meeste opleverde voor iedereen... Dat was wel even schakelen voor de aanwezigen, want tot aan deze bijeenkomst werd het meest gesproken over het vervangen van het woonblok aan de Van der Vijverstraat.

In de maquette werd daarna met elkaar gezocht naar mogelijkheden voor verdichten. En bij welk woningblok behouden dan de verdichting mogelijk is met de meeste kwaliteiten. Voor zowel het te behouden blok alsook voor de nieuwbouw.

conclusies en aanbevelingen

Afgesproken wordt dat Pelle Poiesz huiswerk gaat doen en snel terugkomt. Hij zal een aantal verdichtingsscenario's in 3D voorbereiden. Het volgende atelier zal dan gebruikt worden om deze scenario's te presenteren en in gesprek te gaan hierover (schematisch uitgewerkt in 3D software).

uitproberen 1

Wat gebeurt er als
je het Ter Gouwblok
vervangt voor
nieuwbouw?
Gunstig voor privacy
van bestaand en nieuw
op de VtG locatie.
Qua bezonning ook
gunstig. Of misschien
wel minder fijn voor
de avondzon van
de overliggende
bebouwing aan de Ter
Gouwstraat.

GUNSTIGE BEZONNING ?

uitproberen 2

Of toch beter om
meer laagbouw
te bouwen om de
verdichtingsaantallen
te halen?
Maar dan kijkt
iedereen wel naar
elkaar?
En er moeten veel
bomen voor wijken..

BOMEN BEHOUDEN ?

uitproberen 3

Misschien een meer
getrapt volume? met
een torentje en met
een setback.
Maar is een torentje
wel betaalbaar voor
sociale woningbouw?

COMPACT VOLUME ?

uitproberen 4

Hoger bouwen bij het
spoor? Maakt ook
een luwe geluidszijde
mogelijk. Kijken ze
dan niet alsnog bij
ons naar binnen?

INKIJK MINIMAAL ?

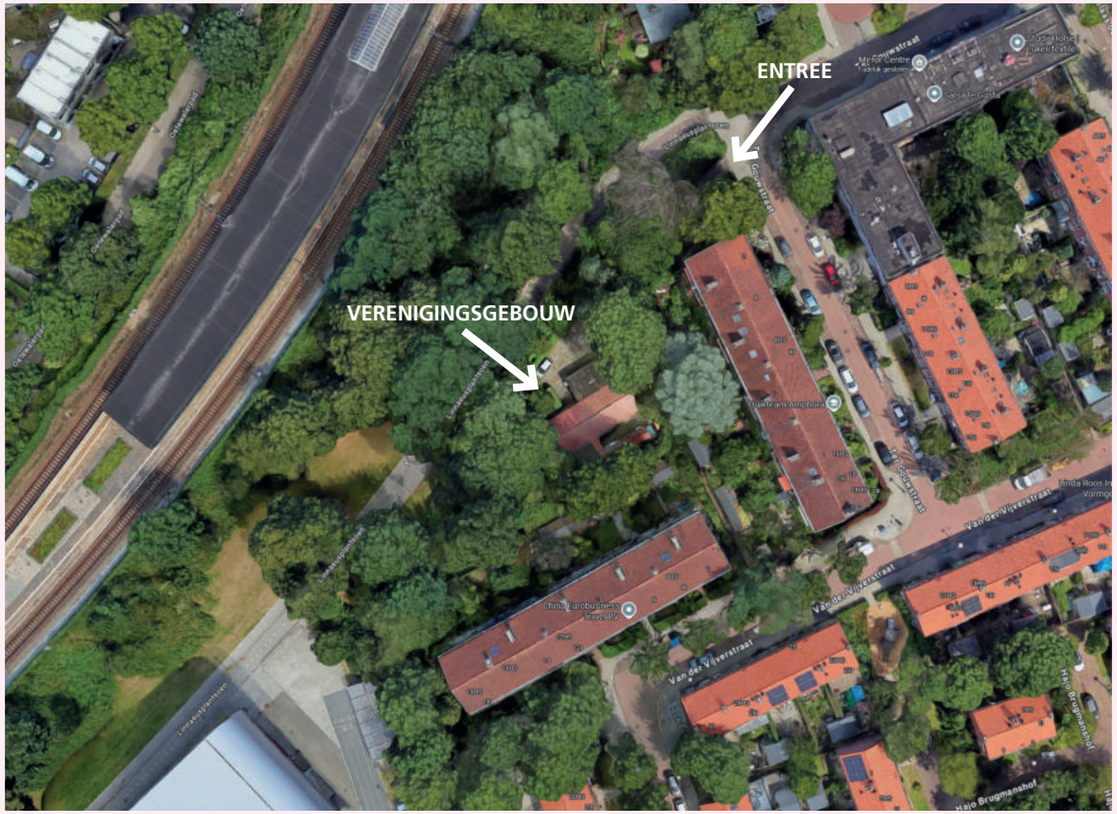

POSTDUIVEN | P.V. Insulindepost

De postduiven vereniging Insulindepost is een van de laatste overgebleven in Amsterdam en huist met haar clubhuis aan de Ter Gouwstraat 2a. Het verenigingsgebouw staat in de groene driehoek achter de woonblokken op de VtG locatie. Afgelopen jaar werd op 15 december de jaarlijkse tentoonstelling gehouden.

P.V. Insulindepost huurt hun plek bij de Gemeente Amsterdam. Zij zijn nog geen partij geweest bij de ontwikkeling.

Ooit was het in Amsterdam een bloeiende tak van sport, het houden van postduiven. Maar de 'duivenmelkers' sterven letterlijk uit.
NRC artikel 5 maart 2020, in gesprek met o.a. Arie van Dam (overleden 15 maart 2023) van P.V. Insulindepost.

Welke duiven die ochtend zijn verkozen tot mooiste van de vereniging lijkt niemand iets te boeien. Alle pakweg twintig duivenmelkers zijn te vinden in het kantinegedeelte van postduivenvereniging Insulindepost. Daar zijn vanaf een uur of één de eerste flesjes Heineken open gegaan, sommigen wagen zich al aan een cola-tic. Hier mag gerookt worden. En hier schallen de winnende nummertjes van het rad van avontuur door de ruimte, voorgelezen door een vrouw in glitterjurk: „149! WIE KENNE WE BLIJ MAKE?", buldert er door de kantine. Een man aan de bar steekt zonder op te kijken zijn hand omhoog.
Dit is de enige overgebleven postduivententoonstelling van Amsterdam. Ze zijn vooral een goed excuus voor duivenmelkers om toch nog samen te komen; essentie van de duivensport zijn toch de wedvluchten. Postduiven worden al sinds de 19de eeuw op duivenverenigingen verzameld, om vervolgens door vrachtwagens vervoerd te worden naar bijvoorbeeld Zuid-Frankrijk of Spanje. Eenmaal losgelaten is het 'wie het eerste thuis is'. Thuis is een hok in de tuin of op zolder.
Er waren tijden dat alle dertig duivenverenigingen in Amsterdam een tentoonstelling hadden. Nu zijn er drie verenigingen over in de stad en Insulindepost is de laatste met een tentoonstelling. De vereniging achter het Muiderpoortstation heeft nog maar 22 leden, het totaal binnen de stad komt niet verder dan negentig. En dat terwijl in de hoogtijdagen, de jaren 60 en 70, Amsterdam wel zo'n 1.600 duivenmelkers kende.
De cijfers komen uit het blote hoofd van Arie van Dam (80). Niet dat hij ze verzint, de zolder van zijn woning in de Oosterparkbuurt ligt vol met multomappen en stapels oude krantjes over de duivensport. Maar hij heeft ze niet nodig, zijn leven is gewijd aan postduiven. In de zeventig jaar dat hij duiven heeft, bekleedde Van Dam allerlei functies bij de Nederlandse Postduivenorganisatie (NPO), waaronder als voorzitter van de afdeling Amsterdam. Hij zag zijn sport erg veranderen.

23 APRIL 2025

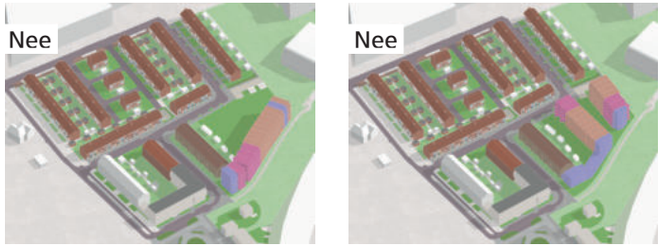

Voorkeursmodel: maar dan wel lager aan de Van der Vijverstraat

Bebouwing langs het spoor maken, zodat het hele complex minder hoog wordt. Maar dan liever minder ver de hoek om...

ONTWERPATELIER 4 | 23 april 2025

Negen dagen later bleek het best te passen in de agenda's. En met dezelfde energie als in het vorige atelier werden de scenario's bekeken en met elkaar bediscussieerd. Onderwepen waarnaar gekeken werd waren bij ontwerpatelier 3 ook al benoemd:
Gunstige bezonning (voor iedereen net anders)
Compact volume (want betaalbaarder)
Zoveel mogelijk bomen behouden (waar mogelijk)
Inkijk beperken (langs elkaar heen kijken is gunstiger)

Er werden vier schematische scenario's getoond waarin 50 extra woningen zijn toegevoegd. In de verhouding van ongeveer 1/3 3-kamerwoning en 2/3 2-kamerwoning.
Bij behoud van één van de bouwblokken (14 woningen) zijn er 14 + 50 = 64 nieuwbouwwoningen nodig. En nog wat extra ruimte voor bergingen en entreehal en trappen. P.V. Insulindepost moet bij alle scenario's (eventueel) ook nog een plek krijgen, maar dat is voor nu buiten beschouwing gelaten.

conclusies en aanbevelingen

Op het linkerblad staat de conclusie van de avond. Alhoewel er ook nog een goede opmerking gemaakt werd. De bewoners van de Ter Gouwstraat waren bij dit atelier ondervertegenwoordigd - en in beide scenario's die overblijven is het woningblok aan de Ter Gouwstraat gesloopt. Dat voelt niet eerlijk.
De conclusie van de avond bevestigde opnieuw dat het voorstel van de bewoonster van ontwerpatelier 3 wel eens het meest kansrijk kan zijn.
Maar er werden ook zorgen geuit over het volume en het aantal woningen. Iedereen was het er over eens dat alleen aan de Ter Gouwstraat een woningblok terugbouwen een te massaal volume oplevert. Niet fijn voor het gevoel bij de straat en ook niet voor de overburen. Ook werden de twee vrijstaande woningen genoemd als aandachtspunt. Want te hoog en te dicht bij deze woningen voelt ook niet goed.

Afgesproken wordt om nog een laatste ontwerpatelier te organiseren waarin HP architecten een stapje gedetailleerder zal gaan met de scenario's.

Voor het tweede atelier op rij was de groep voor het behouden van de Van der Vijverstraat. Als er gekozen moet worden. Want er werd opnieuw gevraagd of het niet toch mogelijk is om beide blokken te behouden.

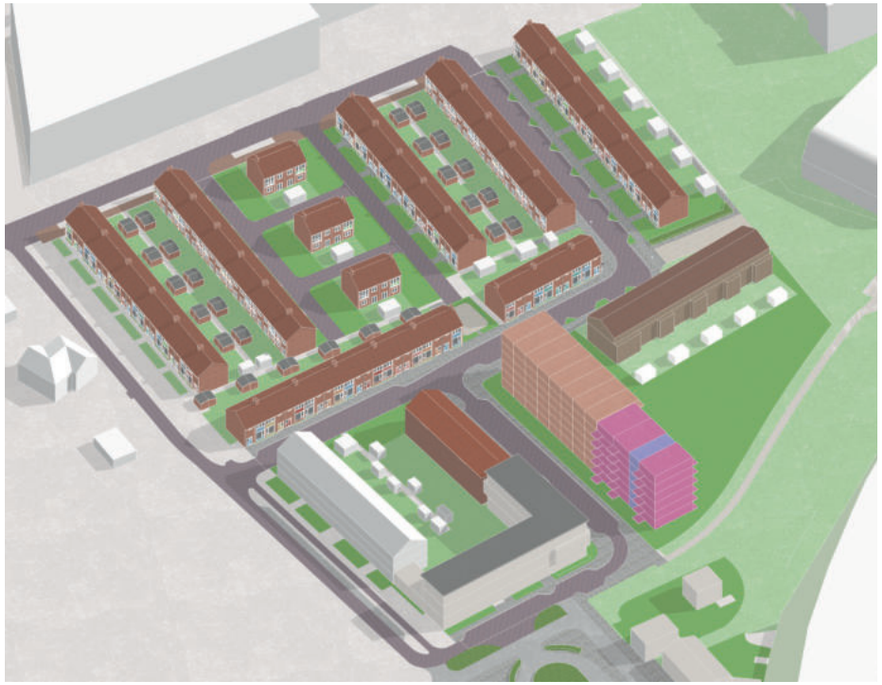

variant 1

Alle nieuwe woningen compact aan de Ter Gouwstraat. Te volumineus voor de Tuinwijck. Maar gunstig voor het behouden van bomen en inkijk.

variant 2

Woningen de hoek om zetten langs het spoor geeft een vriendelijkere hoogte. Maar voor inkijk en bomen niet het meest optimaal.

variant 3

Bebouwing langs het spoortalud. Lijkt op eerdere modellen waarin ook het woningblok aan de Van der Vijverstraat werd behouden of vervangen. Negatief voor inkijk. Een veel bomen sneuvelen.

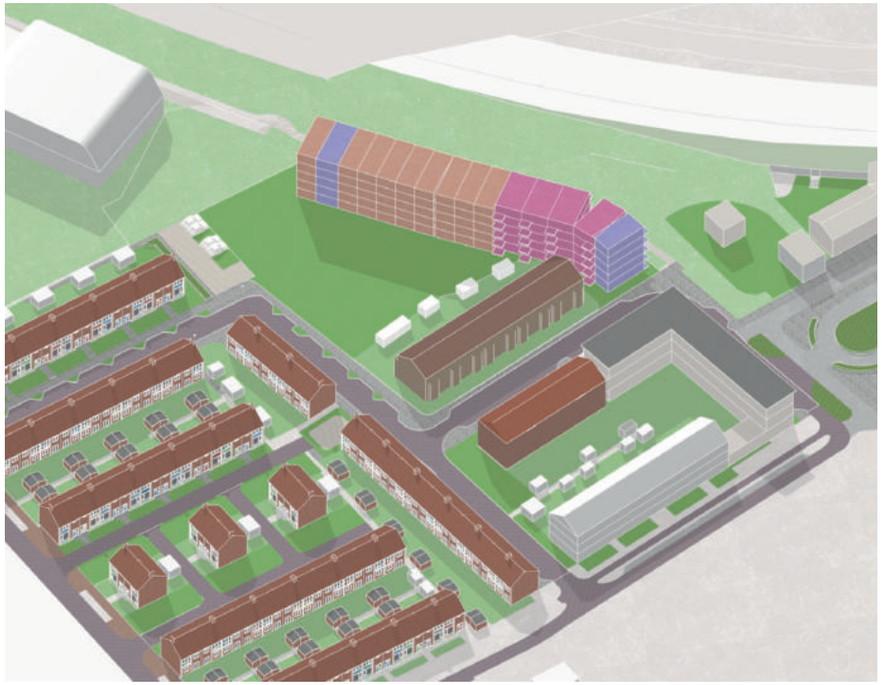

variant 4

Een variant op de allereerste versie die HP architecten toonde bij de bewonersavond in 2023. Opnieuw geen succes bij de bewoners. Met name op inkijk en ook het sneuvelen van bomen. De oost-west georienteerde woningen en de stroken die het meest doen denken aan de opzet van de Tuinwijck zijn geen argumenten waar de bewoners door gingen twijfelen.

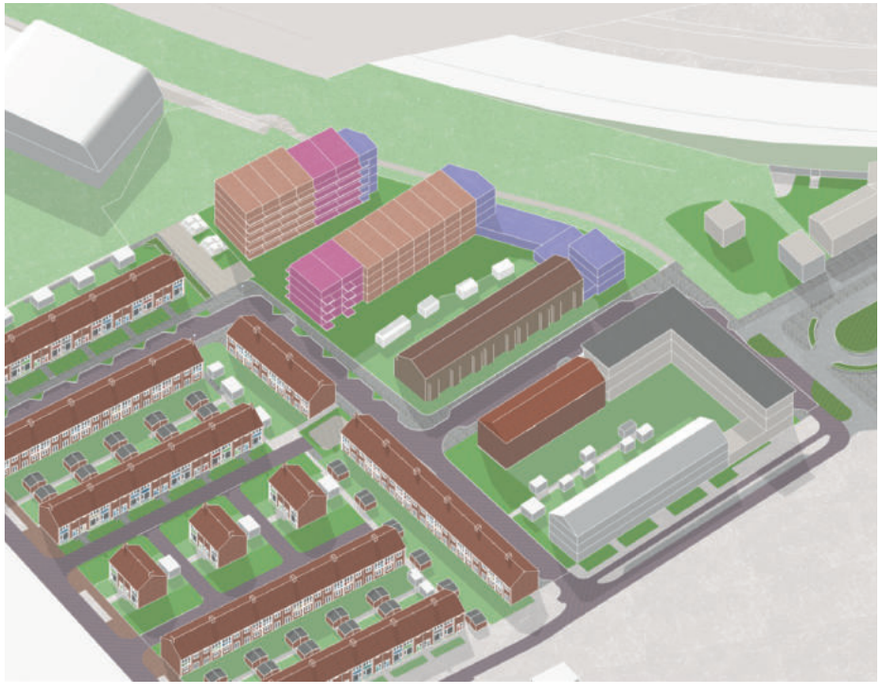

11 JUNI 2025

ONTWERPATELIER 5 | 11 juni 2025

Het laatste ontwerpatelier, met opnieuw een levendig gesprek over de scenario's. Bij dit atelier was ook de stedenbouwkundige van de Gemeente Amsterdam aanwezig als toehoorder. Maar zij bleek als toehoorder ook bevlogen mee te kunnen doen aan de gesprekken.

Tijdens dit atelier werden stedenbouwkunige modellen getoond met meer detail. Zo werden ook de ontsluiting (entrees, kern, galerij) en de buitenruimtes (tuin of balkon) getoond om beter te kunnen invoelen hoe het gebouw zou kunnen functioneren. Er is niet gesproken over de architectonisch verschijning.

Er was een duidelijke voorkeur bij de aanwezigen voor het scenario A3. Wat ook betekent dat er een voorkeur is voor het behoud van de Van der Vijverstraat (voor het derde atelier op rij).

Hierbij werd opnieuw opgemerkt door de bewoners dat er zorgen zijn over het volume (met name te hoog). Een minder volumineus gebouw met minder woningen zou beter passen. Daarnaast gaven sommige bewoners aan nog steeds de voorkeur te hebben voor behoud van beide blokken. Dit is echter voor Ymere geen optie.

conclusies en aanbevelingen

Het scenario A3 wordt door de bewoners als het meest kansrijk gezien. Het levert de fijnste oriëntatie voor de nieuwe en de bestaande woningen, de minste inkijk en het behoud van de meeste bomen op. Wel vinden alle bewoners het gebouwvolume van scenario A3 te groot. Er wordt gevraagd aan Ymere of de ontwikkeling ook met minder woningen mogelijk is.

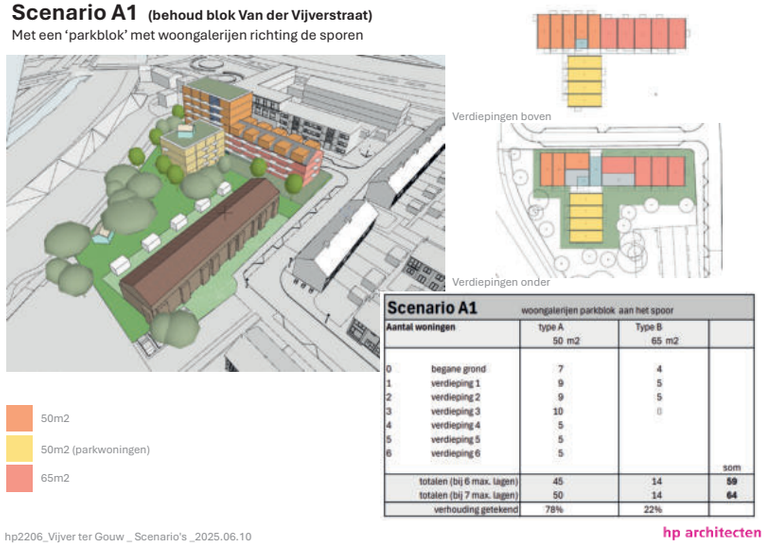

scenario A1

De meeste woningen in een bouwblok aan de Ter Gouwstraat - maar om de aantallen te halen is ook nog een extra bouwvolume in het groen nodig.

scenario A2

De meeste woningen in een bouwblok aan de Ter Gouwstraat - maar om de aantallen te halen is ook nog een extra bouwvolume in het groen nodig. Een variant op A1.

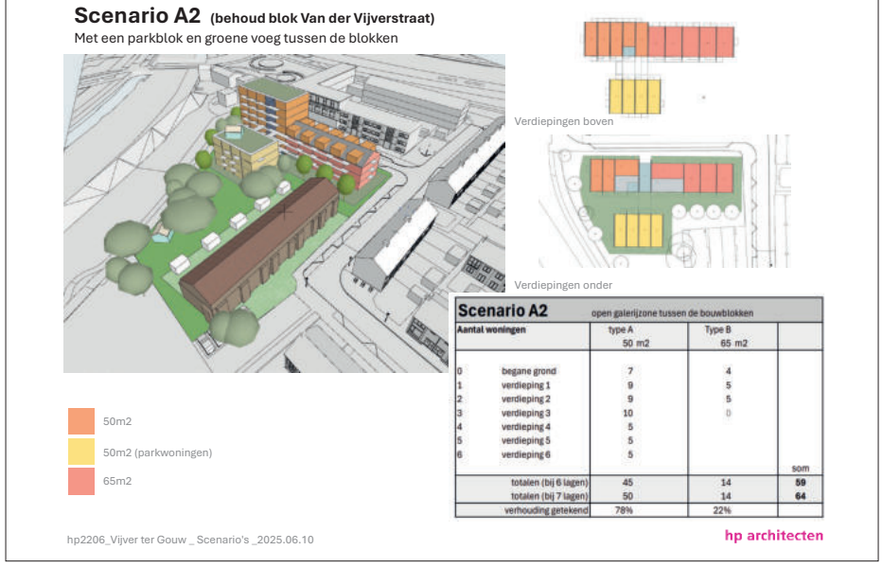

Scenario A3 **(behoud blok Van der Vijverstraat)**
Een teruggeplaatst torentje met een bouwdeel met galerijen

Verdiepingen boven

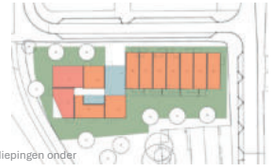

Verdiepingen onder

Scenario A3	Typologie corridor met galerij			
Aantal woningen		type A 50 m2	Type B 65 m2	
0	begane grond	10	2	
1	verdieping 1	10	2	
2	verdieping 2	10	2	
3	verdieping 3	4	7	
4	verdieping 4	3	3	
5	verdieping 5	3	3	
6	verdieping 6	3		
				som
	totalen (bij 6 lagen)	40	19	59
	totalen (bij 7 lagen)	43	22	65
	verhouding getekend	66%	34%	

hp2206_Vijver ter Gouw _ Scenario's _2025.06.10

hp architecten

scenario A3

Alle woningen in een bouwblok aan de Ter Gouwstraat - door op de kop een zwaarder bouwvolume te realiseren is het aantal nieuwe woningen toch te halen.

scenario B1

Toch nog een poging om de Ter Gouwstraat te behouden. Een cluster van drie bouwvolumes met de toegang naar de entrees (aan een groen binnenhof) via de Van der Vijverstraat.

Scenario B1 **(behoud blok Ter Gouwstraat)**
Een landschappelijk ensemble van drie blokjes

Verdiepingen onder

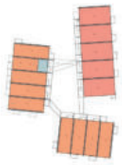

Verdiepingen boven

50m2

65m2

Scenario B1	Behoud Gouwstraat. Ensemble 3 blokken			
Aantal woningen		type A 50 m2	Type B 65 m2	
0	begane grond	8	4	
1	verdieping 1	9	5	
2	verdieping 2	9	5	
3	verdieping 3	9	5	
4	verdieping 4	5		
5	verdieping 5	5		
6	verdieping 6	5		
				som
	totalen (bij 6 lagen)	45	19	64
	totalen (bij 7 lagen)	50	19	69
	verhouding getekend	72%	28%	

hp2206_Vijver ter Gouw _ Scenario's _2025.06.10

hp architecten

hp2206_Vijver ter Gouw _ Scenario's _2025.06.10

hp architecten

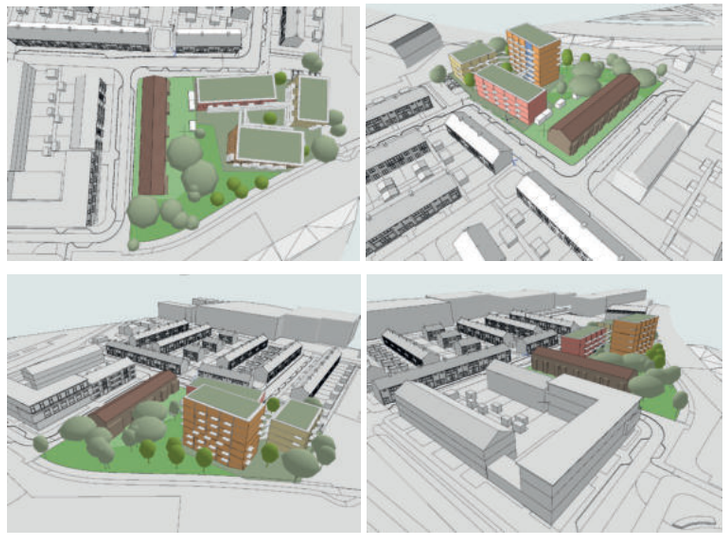

hp2206_Vijver ter Gouw _ Scenario's _2025.06.10

hp architecten

Scenario B2 **(behoud blok Ter Gouwstraat)**

Een woonschijf ter plaatse van het bestaande blok met daarachter een hoger woonblok

Verdiepingen onder

Verdiepingen boven

50m2

65m2

Scenario B2	Behoud Gouwstraat. 2 nieuwe blokken			
Aantal woningen		type A 50 m2	Type B 65 m2	
0	begane grond	6	4	
1	verdieping 1	7	6	
2	verdieping 2	7	6	
3	verdieping 3	7	6	
4	verdieping 4	5		
5	verdieping 5	5		
6	verdieping 6	5		
				som
	totalen (bij 6 lagen)	37	22	59
	totalen (bij 7 lagen)	42	22	64
	verhouding getekend	66%	34%	

hp2206_Vijver ter Gouw _ Scenario's _2025.06.10

hp architecten

hp2206_Vijver ter Gouw _ Scenario's _2025.06.10

hp architecten

scenario B2

Een variant op B1. Maar dan met twee compactere volumes. En een straatwand aan de Van der Vijverstraat.

scenario C1

Wat als we toch beide woning-blokken behouden. Waarbij één van de twee blokken wordt getransformeerd tot kleinere woningen die in de verkoop gaan. Een voordeel zou kunnen zijn dat er daarmee minder volume aan nieuwbouw hoeft te worden gerealiseerd. Een scenario dat Ymere niet ziet zitten, maar wel getoond is.

Scenario C1 **(Behoud blokken Ter Gouwstraat en Van der Vijverstraat)**

Een solitair tussen de bomen met behoud van de bestaande blokken

Verdiepingen onder

Verdiepingen boven

50m2

65m2

Scenario C	torentje met behoud blokken Gouw- en Vijverstraat			
Aantal woningen		type A 50 m2	Type B 65 m2	
0	begane grond	4	0	
1	verdieping 1	4	2	
2	verdieping 2	4	2	
3	verdieping 3	4	2	
4	verdieping 4	4	2	
5	verdieping 5	4	2	
6	verdieping 6	4	2	
				som
	totalen (bij 6 lagen)	24	10	34
	totalen (bij 7 lagen)	28	12	40
	verhouding getekend	70%	30%	

hp2206_Vijver ter Gouw _ Scenario's _2025.06.10

hp architecten

hp2206_Vijver ter Gouw _ Scenario's _2025.06.10

hp architecten

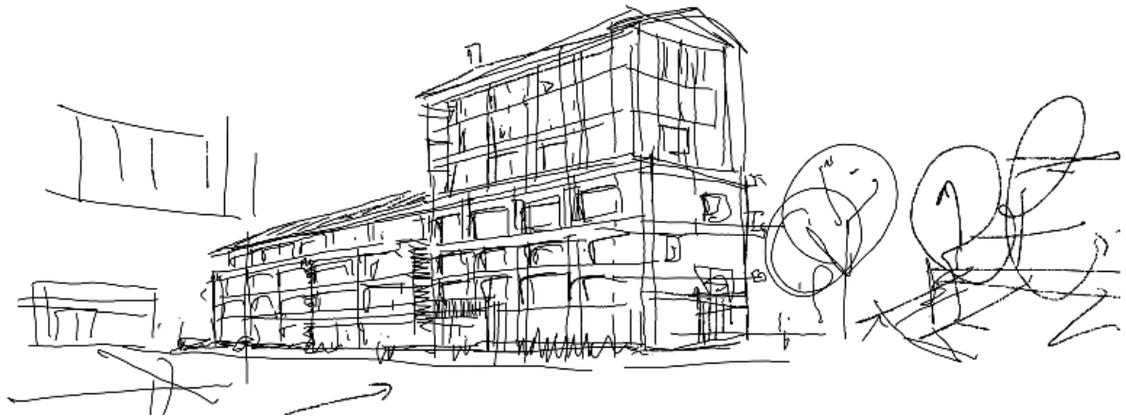

NAWOORD

Hoe verder?

Tijdens het laatste ontwerpatelier werd de bewoners gevraagd of zij een voorkeursscenario kunnen kiezen. Een aantal bewoners lieten zich verleiden tot een keuze, maar er waren ook meteen bezorgde reacties. Begrijpelijk, want de keuze maken voor jezelf is nog wat anders dan een keuze maken voor de toekomst van andere bewoners en omwonenden.

Het is nu aan Ymere om de ontwikkeling ook met de andere stakeholders op te gaan pakken. Uiteindelijk is een proces als dit afhankelijk van plannen maken en voortschrijdend inzicht.

Er zal bij het maken van de ruimtelijke plannen op verschillende momenten terugkoppeling zijn naar de bewoners van Vijver ter Gouw.
Wij kunnen ons voorstellen dat een aantal momenten hiervoor geschikt zijn:

Moment 1. Een voorkeursscenario nadat alle stakeholders gehoord zijn.
Terugkoppeling van het voorkeursscenario – inclusief een schetsontwerp en beeldkwaliteitsplan (op basis van planvorming die afgestemd is met alle stakeholders).

Moment 2. Architect selecteren in overleg met de bewoners.
Door Ymere is met de bewonerscommissie afgesproken om met elkaar de architect te selecteren voor het maken van het ontwerp.

Moment 3. **Presentatie van het Voorlopig Ontwerp.**
Nadat het ontwerp in grote lijnen bekend is – inclusief verbeelding.

Moment 4. Presentatie van het Definitief Ontwerp.
Wanneer er voldoende vertrouwen is in de planontwikkeling wordt de vergunning aangevraagd om te gaan bouwen. Op dit moment zal in tegenstelling tot de vorige momenten geen inbreng meer mogelijk zijn om de plannen te veranderen.

Hoe mooi zou het zijn als deze ontwerpateliers het zaadje en het vertrouwen hebben opgeleverd voor een mooie toekomst van Vijver ter Gouw!

COLOFON

Ymere	Abel Ponger, Sabine Heijink, Tosja Backer
bewoners VtG	Bewoners Van der Vijverstraat en Ter Gouwstraat, die deelnamen aan de ontwerpateliers
HP architecten	Pelle Poiesz, Carl Greveling (ontwerpatelier 5), Iris van Velzen (vormgeving boekje)
Stichting !Woon	bewonersbegeleiding door Wim de Boer en Edwin de Jong
Gemeente Amsterdam	Berit van Hulst (stedenbouwkundige) en Tom Dijkstra (aanwezig bij ontwerpatelier 5)
SteenhuisMeurs	cultuurhistorisch onderzoek en bewonersavond presentatie door Paul Meurs
DGMR	verkennend geluidsonderzoek
Smit Groenadvies	boominventarisatie

TUINWIJCK

achterom
onthaasten
balans in de stad
metselwerk bogen
ambachtelijke details
contactmoment
voortuinen
seizoenen
binnen - buiten
zonlicht en daglicht
doorzon
uitzicht
klein maar ruimtelijk
flexibiliteit
simpel maar perfect